

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ 1941–1944

*Του Λεωνίδα Χρυσανθόπουλου
chrysanthopoulos@gmail.com*

Η Γερμανία εισέβαλε στην Ελλάδα την 6η Απριλίου 1941 και κατέλαβε την Αθήνα την 27η Απριλίου. Η πρώτη επιβεβαιωμένη πράξη αντίστασης έλαβε χώρα τη νύχτα της 30ής Μαΐου, όταν δύο φοιτητές, ο Απόστολος Σάντας και ο Μανώλης Γλέζος, ανέβηκαν στη βορειοδυτική πλευρά της Ακρόπολης και κατέβασαν τη σημαία με τη σβάστικα. Τα πρώτα ευρύτερα κινήματα αντίστασης σημειώθηκαν στη Βόρεια Ελλάδα, μετά την προσάρτηση ελληνικών εδαφών από τη Βουλγαρία. Τη νύχτα της 28ης προς 29η Σεπτεμβρίου, ο λαός της Δράμας εξεγέρθηκε, αλλά η εξέγερση καταπνίγηκε και από 300 έως 500 κάτοικοι εκτελέστηκαν από τον βουλγαρικό στρατό. Τις επόμενες εβδομάδες, περίπου 15.000 άμαχοι σκοτώθηκαν.

Η πρώτη μεγάλη αντιστασιακή οργάνωση που ιδρύθηκε ήταν το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΑΜ), το οποίο μέχρι το 1944 αριθμούσε πάνω από 1.800.000 μέλη. Οργανώθηκε από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ). Το 1942 συγκροτήθηκε ο στρατός του ΕΑΜ, ο Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός (ΕΛΑΣ), υπό την ηγεσία του Άρη Βελουχιώτη. Η δεύτερη μεγαλύτερη αντιστασιακή οργάνωση ήταν η κεντρογενής Εθνική Δημοκρατική Ελληνική Ένωση (ΕΔΕΣ), υπό την ηγεσία του πρώην αξιωματικού του στρατού, συνταγματάρχη Ναπολέοντα Ζέρβα.

Μία από τις πιο θεαματικές πράξεις δολιοφθοράς πραγματοποιήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 1942, όταν ανατινάχθηκε η σιδηροδρομική γέφυρα του Γοργοποτάμου, που συνέδεε τη βόρεια με τη νότια Ελλάδα, σε επιχείρηση που εκτελέστηκε από κοινού από τον ΕΛΑΣ και την ΕΔΕΣ.

Η αντίσταση στην Κρήτη ήταν σθεναρή και είχε επίκεντρο τα ορεινά. Την 26η Απριλίου 1944, ο στρατηγός Χάινριχ Κρέιπε απήχθη από Βρετανούς πράκτορες και ελληνικές αντιστασιακές ομάδες και μεταφέρθηκε στο Κάιρο για ανάκριση. Η Κρήτη πλήρωσε βαρύ τίμημα για την αντίστασή της, καθώς πολλά χωριά καταστράφηκαν και πολλοί άμαχοι εκτελέστηκαν.

Μία από τις σημαντικότερες μορφές αντίστασης ήταν τα μαζικά κινήματα διαμαρτυρίας του λαού. Στις 25 Μαρτίου 1942, καθώς φοιτητές προσπάθησαν να καταθέσουν στεφάνι στον Άγνωστο Στρατιώτη για την επέτειο της Εθνικής Εορτής, δέχθηκαν επίθεση από ιπποφόρους Ιταλούς αστυνομικούς. Τέσσερις φοιτητές σκοτώθηκαν και πολλοί άλλοι τραυματίστηκαν. Παρόμοια επεισόδια σημειώθηκαν και το 1943, με ακόμη περισσότερα θύματα σε διάφορες περιοχές της Αθήνας. Η αγριότητα των δυνάμεων κατοχής αφύπνισε το πνεύμα αντίστασης στον ευρύτερο αστικό πληθυσμό. Σύντομα μετά, οι εργαζόμενοι στις Τηλεπικοινωνίες και στα Ταχυδρομεία ξεκίνησαν απεργία στην Αθήνα, η οποία εξαπλώθηκε σε όλη τη χώρα. Ενώ τα αιτήματα των απεργών ήταν οικονομικής φύσεως, η απεργία έλαβε πολιτική διάσταση, καθώς υποστηρίχθηκε από το ΕΑΜ. Η απεργία έληξε στις 21 Απριλίου, με την πλήρη υποχώρηση της

δοσιλογικής κυβέρνησης και την αποδοχή των αιτημάτων των απεργών, περιλαμβανομένης της άμεσης απελευθέρωσης των συλληφθέντων ηγετών της απεργίας.

Οι απόπειρες δημιουργίας ελληνικής Λεγεώνας για να πολεμήσει με τους Γερμανούς στο Στάλινγκραντ απέτυχαν, κυρίως λόγω της απροθυμίας των Ελλήνων αξιωματικών και στρατιωτών να συμμετάσχουν σε τέτοια εγχείριση. Διαμαρτυρίες πραγματοποιήθηκαν ενάντια στην αποστολή Ελλήνων εργατών στη Γερμανία. Η πρώτη διαδήλωση οργανώθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1943. Καθ' όλη τη διάρκεια του Φεβρουαρίου, διαδοχικές απεργίες και διαδηλώσεις παρέλυσαν την Αθήνα, με αποκορύφωμα μια μαζική συγκέντρωση στις 24 Φεβρουαρίου με συμμετοχή 70.000 ατόμων και στις 5 Μαρτίου με 300.000 άτομα. Το Υπουργείο Εργασίας καταλήφθηκε από τους διαδηλωτές και οι φάκελοι των εργατών που επρόκειτο να αποσταλούν στη Γερμανία καταστράφηκαν. Δεκαοκτώ διαδηλωτές σκοτώθηκαν και 135 τραυματίστηκαν από τα γερμανικά και ιταλικά στρατεύματα. Προηγουμένως, η κηδεία του εθνικού ποιητή Κωστή Παλαμά, στις 28 Φεβρουαρίου, μετατράπηκε σε αντι-άξονα διαδήλωση. Τελικώς, το σχέδιο αποστολής Ελλήνων εργατών στη Γερμανία κατέρρευσε.

Αλλά προς το τέλος του πολέμου, η Ελλάδα άρχισε να αντιμετωπίζει προβλήματα με τον σύμμαχό της, τη Μεγάλη Βρετανία, η οποία τον Αύγουστο του 1944 σύναψε συμφωνία με τη Γερμανία στη Λισαβόνα. Η συμφωνία αυτή προέβλεπε ότι η αποχώρηση των γερμανικών στρατευμάτων από την Ελλάδα θα γινόταν χωρίς παρεμπόδιση από τη βρετανική πλευρά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο βρετανικός στρατός δεν θα υφίστατο απώλειες και θα παρέμενε ισχυρός ώστε να πολεμήσει το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ μόλις αποχωρούσαν οι Γερμανοί. Στην Κρήτη, οι Βρετανοί συμφώνησαν με τους Γερμανούς ώστε οι Γερμανοί αιχμάλωτοι πολέμου να παραμείνουν στο νησί. Κι αυτό έγινε. Οι Γερμανοί αιχμάλωτοι παρέμειναν στην Κρήτη επί επτά μήνες μετά το τέλος του πολέμου, μέχρι τον Μάιο του 1945, οπλισμένοι, και χρησιμοποιήθηκαν για την καταστολή του ΕΛΑΣ. Κατά την περίοδο αυτής της βρετανο-γερμανικής κατοχής της Κρήτης, οι Γερμανοί δολοφόνησαν 45 Κρητικούς και βομβάρδισαν το χωριό Βατόλακκος.

Όταν τα γερμανικά στρατεύματα αποχώρησαν από την Ελλάδα, η χώρα ήταν κυριολεκτικά κατεστραμμένη. 300.000 άνθρωποι είχαν πεθάνει από πείνα κατά τον χειμώνα του 1941-1942, όταν η δύναμη κατοχής είχε επιτάξει τα αποθέματα τροφίμων για τις ανάγκες του γερμανικού στρατού. Άλλοι 300.000 πέθαναν από ασθένειες, ασιτία, δολοφονίες και εκτελέσεις. Οι γερμανικές ένοπλες δυνάμεις κατέστρεψαν 1.770 πόλεις και χωριά, πραγματοποιώντας 131 ολοκαυτώματα. Η πόλη των Καλαβρύτων καταστράφηκε και 1.436 άνδρες και αγόρια ηλικίας 12 έως 90 ετών εκτελέστηκαν στις 13 Δεκεμβρίου 1943. Στις 10 Ιουνίου 1944, στον Δίστομο, 117 γυναίκες, 111 άνδρες και 53 παιδιά σφαγιάστηκαν. Από τις 14 έως τις 16 Σεπτεμβρίου 1943, στη Βιάννο, 416 κάτοικοι σφαγιάστηκαν, 10 χωριά κάηκαν ολοσχερώς και 950 κατοικίες καταστράφηκαν. Στις 16 Αυγούστου 1944, στο Κομμένο, ο γερμανικός στρατός σφαγίασε 317 κατοίκους, εκ των οποίων 97 ήταν βρέφη και 119 γυναίκες. Στις 3 Ιουνίου 1941, 300 κάτοικοι της Κανδάνου εκτελέστηκαν και η κωμόπολη ισοπεδώθηκε. Τον Αύγουστο του 1944 στα Ανώγεια, οι γερμανικές δυνάμεις κατέσφαξαν 24 ηλικιωμένους πολίτες και κατέστρεψαν 940 κατοικίες μέσα σε 22 ημέρες.

Το γερμανικό χρέος προς την Ελλάδα από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο δύναται να αναλυθεί ως εξής:

1. **Αποζημιώσεις στα θύματα εγκλημάτων πολέμου και εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας.** Η διακομματική κοινοβουλευτική επιτροπή της Βουλής των Ελλήνων εκτίμησε το 2016 το ποσό των αποζημιώσεων στα 107 δισεκατομμύρια ευρώ. Με επιτόκιο 3% και ανατοκισμό, το χρέος ανέρχεται σήμερα σε ένα τρισεκατομμύριο ευρώ. Στην εκτίμηση αυτή έχει ληφθεί υπόψη το ποσό των 115 εκατομμυρίων μάρκων που καταβλήθηκε από τη Γερμανία σε ορισμένες κατηγορίες θυμάτων.
2. **Επανορθώσεις για την καταστροφή των υποδομών της Ελλάδας.** Το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, τα λιμάνια, η πολιτική αεροπορία, ο Ισθμός της Κορίνθου, το 74% του εμπορικού στόλου και το 95% των επιβατηγών σκαφών καταστράφηκαν. Η Διάσκεψη Ειρήνης των Παρισίων απένειμε στην Ελλάδα 6,7 δισεκατομμύρια δολάρια με τιμές του 1938, ποσό που υπολογίζεται σήμερα στα 595 δισεκατομμύρια ευρώ με τόκους. Η Γερμανία έχει καταβάλει μόνο 20 εκατομμύρια δολάρια στην Ελλάδα.
3. **Καταβολή των κατοχικών δανείων,** βάσει της συμφωνίας που υπεγράφη μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας το 1941. Το συνολικό ποσό εκτιμάται μεταξύ 100 και 506 δισεκατομμυρίων ευρώ.
4. **Διαπραγματεύσεις έχουν ξεκινήσει μεταξύ των Υπουργείων Πολιτισμού Ελλάδας και Γερμανίας για την επιστροφή 8.500 αρχαιολογικών θησαυρών και 480 έργων ζωγραφικής** που εκλάπησαν όταν ο γερμανικός στρατός αποχωρούσε από την Ελλάδα.

Το Βερολίνο αρνείται να αναγνωρίσει το χρέος του, δηλώνοντας πως για τη Γερμανία το θέμα έκλεισε με την υπογραφή της Συνθήκης 2+4 το 1990, η οποία οδήγησε στην επανένωση της Γερμανίας. Με μονομερή δήλωση ότι το ζήτημα των επανορθώσεων προς οποιαδήποτε χώρα έχει κλείσει, η Γερμανία προσπαθεί να αποφύγει τις νομικές και ηθικές της υποχρεώσεις. Η Επιστημονική Επιτροπή της Bundestag στις 10 Ιουλίου 2019 δημοσίευσε γνωμοδότηση διαφωνώντας με τη θέση της κυβέρνησης, και δήλωσε πως η ομοσπονδιακή κυβέρνηση οφείλει να αποδεχθεί τη διεθνή διαιτησία στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για την επίλυση του ζητήματος. Ακόμα όμως και τη συζήτηση για την καταβολή του κατοχικού δανείου, το οποίο αποτελεί συμβατική υποχρέωση όπως όλα τα δάνεια, η Γερμανία την απορρίπτει. Μάλιστα, ακόμη και επί Χίτλερ, καταβλήθηκαν δύο ή τρεις δόσεις. Το Βερολίνο ισχυρίζεται ότι το δάνειο αποτελεί μέρος των επανορθώσεων και ως εκ τούτου δεν υπόκειται σε διαπραγμάτευση διότι και αυτό θεωρείται ότι έχει κλείσει.

Η αδιάλλακτη στάση του Βερολίνου στο ζήτημα του γερμανικού χρέους, καθώς και η απροθυμία των ελληνικών κυβερνήσεων να εγείρουν το θέμα με πιο αποφασιστικό τρόπο, αποτελεί τον κύριο λόγο για τον οποίο δημιουργήθηκε πέρυσι **Η Διεθνής Επιτροπή Γερμανικού Χρέους προς την Ελλάδα**, η οποία έχει καταχωρηθεί στο Οντάριο του Καναδά. Απαρτίζεται από Έλληνες της διασποράς και της μητροπολιτικής Ελλάδας. Πρόεδρός της είναι ο Γιώργος Μάνιος, πρώην Πρόεδρος του Καναδο-Ελληνικού Κογκρέσου, Αντιπρόεδρος η Δρ Ελένη Σαββάκη, Ομότιμη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Κρήτης, Γενικός Γραμματέας ο Δρ Κώστας Παππάς, πυρηνικός φυσικός, και πολλοί άλλοι, μεταξύ των οποίων και ο υπογράφων, που έχει την ευθύνη των δημοσίων σχέσεων της Επιτροπής. Η εντολή της Επιτροπής είναι να διευκολύνει, μέσω συνηγορίας, κοινωνικής και πολιτικής δράσης, έρευνας και εκπαίδευσης, τη διεκδίκηση των πολεμικών υποχρεώσεων της Γερμανίας προς την Ελλάδα. Η Επιτροπή υπέβαλε υπόμνημα στη Βουλή των Ελλήνων στις 20 Μαρτίου, με προτάσεις για την αναζωογόνηση της εμπλοκής της στο ζήτημα και την άσκηση πίεσης προς τις ελληνικές και γερμανικές κυβερνήσεις. Επιπλέον, η Επιτροπή διοργάνωσε διαδηλώσεις στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη

στις 6 Απριλίου, ημερομηνία της εισβολής της Γερμανίας στην Ελλάδα το 1941, μπροστά από την Πρεσβεία και το Προξενείο της Γερμανίας, απαιτώντας από το Βερολίνο την καταβολή των οφειλών του προς την Ελλάδα.

Η αδικαιολόγητη άρνηση της Γερμανίας να εξοφλήσει τα χρέη της από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο προς την Ελλάδα πρέπει να απασχολήσει τη Μόσχα για τον εξής λόγο: κατά τις διαπραγματεύσεις ειρήνης που θα αρχίσουν για τον τερματισμό της σύγκρουσης στην Ουκρανία, το θέμα των ρωσικών πολεμικών επανορθώσεων θα τεθεί επί τάπητος. Η ρωσική αντιπροσωπεία θα πρέπει να αναφέρει ως προηγούμενο την άρνηση της Γερμανίας να καταβάλει τα άνω του ενός τρισεκατομμυρίου ευρώ που οφείλει στην Ελλάδα από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, και να υπογραμμίσει πως μόνον όταν η Γερμανία αποζημιώσει την Ελλάδα για τις καταστροφές που προκάλεσε, τότε ενδεχομένως η Ρωσία να εξετάσει θετικότερα το θέμα των επανορθώσεων προς την Ουκρανία.

Καθώς τιμούμε την 80ή Επέτειο της Νίκης στον Μεγάλο Πατριωτικό Πόλεμο, θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας και να παρακολουθούμε με προσοχή τον εν εξελίξει εξοπλισμό της Γερμανίας, λαμβάνοντας υπόψη την ιστορία της, η οποία τείνει να επαναλαμβάνεται. Μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Συνθήκη των Βερσαλλιών του 1919 υποχρέωσε τη Γερμανία να αφοπλιστεί, περιορίζοντας τον στρατό της σε 100.000 στρατιώτες και απαγορεύοντας τη διατήρηση αεροπορίας. Μετά το 1933, η Γερμανία άρχισε να επανεξοπλίζεται απροκάλυπτα, χωρίς αντίδραση από τα κράτη που την είχαν νικήσει. Έτσι, το Βερολίνο προχώρησε στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μετά το τέλος του πολέμου, η Γερμανία υποχρεώθηκε, βάσει της Συνθήκης του Πότσδαμ του 1945, να χωριστεί σε ζώνες κατοχής, να αποστρατιωτικοποιηθεί και να μειώσει δραστικά τη βιομηχανική της παραγωγή. Με την έναρξη του Ψυχρού Πολέμου και της σύρραξης στην Κορέα, τα μέτρα αυτά άρθηκαν σταδιακά, και το 1955 η Δυτική Γερμανία εισήλθε στο ΝΑΤΟ. Η Συνθήκη 2+4 του 1990, με την οποία επανενώθηκε η Γερμανία, επέβαλε περιορισμούς. Το Άρθρο 3 απαγορεύει τη χρήση ή παραγωγή πυρηνικών, βιολογικών ή χημικών όπλων, ενώ προβλέπεται η παραμονή της χώρας στη Συνθήκη περί Μη Διάδοσης Πυρηνικών Όπλων. Οι γερμανικές ένοπλες δυνάμεις περιορίζονται σε κατ' ανώτατο όριο 370.000 στρατιώτες. Τέλος, το Άρθρο 5 απαγορεύει τη στάθμευση ξένων ενόπλων δυνάμεων ή πυρηνικών όπλων στην πρώην Ανατολική Γερμανία. Σήμερα, το Βερολίνο προτείνει στον προϋπολογισμό του —χρησιμοποιώντας ως πρόσχημα τη σύγκρουση στην Ουκρανία— ένα μαζικό πρόγραμμα επανεξοπλισμού. 500 δισεκατομμύρια ευρώ για υποδομές και άλλα 500 δισεκατομμύρια για εξοπλιστικά προγράμματα. Και κανείς δεν αντιδρά, όπως ακριβώς συνέβη και πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Γερμανία διαθέτει τα κεφάλαια για αυτό το σχέδιο —επομένως, θα μπορούσε να έχει αποπληρώσει το χρέος της προς την Αθήνα αντί να προετοιμάζεται, δεδομένου ότι η γερμανική ιστορία επαναλαμβάνεται, ίσως και πάλι για να προκαλέσει καταστροφή.

Εν κατακλείδι, συγχαίρουμε τον λαό της Ρωσίας καθώς τιμούμε την 80ή Επέτειο της Μεγάλης Πατριωτικής Νίκης και τονίζουμε ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα, ώστε η ιστορία να μη επαναληφθεί για τρίτη φορά.

Κατάλογος Βιβλιογραφικών Αναφορών

1.Wikipedia:Greek

Resistance,https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Greek_resistance&oldid=1282422308

2.Militaire news,25.03.2023 Article by Dimitri Stavropoulos, <https://militaire.gr/i-matomeni-epeteios-tis-25ismartioy-stin -katochi-4-nekroi-ston-agnosto-stratioti/>

3.Militaire news,29.9.2022 Article by Dimitri Stavropoulos,<https://militaire.gr/oi-ellines-poy-polemisan-sto-pleyro-ton-germanon-sto-anatoliko-metopo/>

4.<https://ethniki-antistasi-dse.gr/politiki-epistratefsi-eam.html/>

5.Ioannis Vidalis and John Karkazis,The British Foreign Policy in Greece during the period 1948-1949, MPRA Paper no.94515,page 6, posted 19 june 2019 ,<https://mpra.ub.uni-muenchen.de/94515/>

6.Eleni Savvaki, German crimes and debts of Germany to Greece, Papazisis publication, Athens 2024, p.112.

7.Files of the International Committee and Eleni Savvaki, German crimes and debts of Germany to Greece.

8.Article published in the daily newspaper ESTIA entitled “Attention to Germany, it is being rearmed for a third time !” on April 6, by Leonidas Chrysanthopoulos

THE GREEK RESISTANCE MOVEMENT DURING THE GERMAN OCCUPATION 1941-1944

BY LEONIDAS CHRYSANTHOPOULOS

chrysanthopoulos@gmail.com

Germany invaded Greece on April 6, 1941 and occupied Athens on April 27. The first confirmed act of resistance took place on the night of May 30 when two university students Apostolos Santas and Manolis Glezos climbed the northwest face of the Acropolis and tore down the swastika flag. The first wider resistance movements occurred in Northern Greece after Bulgaria annexed Greek territories. During the night of September 28-29, the people of Drama arose but were suppressed and 300 to 500 inhabitants were executed by the Bulgarian army. In the next few weeks around 15.000 civilians were killed.

The first major resistance organization to be founded was the National Liberation Front (EAM) which by 1944 numbered more than 1.800.000. It was organized by the Communist Party of Greece (KKE). In 1942 the army of EAM was formed, the Greek People's Liberation Army (ELAS) under Aris Velouchiotis. The second largest resistance organization was the center oriented National Republican Greek League (EDES), led by a former army officer colonel Napoleon Zervas.

One of the most spectacular acts of sabotage was executed on November 25, 1942 when the Gorgopotamos railroad bridge, connecting northern to southern Greece was blown up in an operation executed jointly by ELAS and EDES.

Resistance in Crete was strong and centered on the mountains. On April 26, 1944 General Heinrich Kreipe was abducted by British agents and Greek resistance groups and taken to Cairo for interrogation. Crete paid dearly for its resistance and many villages were destroyed and many civilians executed.¹

One of the most important forms of resistance was the mass protest movements of the people. On March 25, 1942, as students attempted to lay a wreath at the tomb of the unknown soldier for the anniversary of the National Day, they were attacked by mounted Italian police. Four students were killed and many others injured. The same events took place in 1943 with even more fatalities in various parts of Athens. The brutality of the occupying forces awakened the spirit of resistance amongst the wider urban population. Soon after, the Telecommunications and Postal workers began to strike in Athens, a strike which spread throughout the country. While the strikers' demands were financial, it quickly assumed a political aspect, as the strike was encouraged by EAM. The strike ended on April 21 with the full capitulation of the collaborationist government to the strikers demands including the immediate release of arrested strike leaders.² Attempts to create a Greek Legion to fight with the Germans in Stalingrad failed mainly because of the unwillingness of Greek officers and soldiers to participate in such an enterprise.³ Protests were launched against sending Greeks to work in Germany. The first demonstration was organized on Feb 7, 1943. Throughout February successive strikes and demonstrations paralyzed Athens, in a massive rally on the 24th of February with the participation of 70.000 people and on March 5th with 300.000 people. The Ministry of Labor was taken over by the demonstrators and the files of workers to be sent to Germany were burned.¹⁸

demonstrators were killed and 135 injured by the German and Italian troops. Previously the funeral of the national poet Kostis Palamas on February 28 turned into an anti- axis demonstration. Finally, the plan to send Greek workers to Germany collapsed. 4.

But then towards the end of the war Greece started having problems with its ally Great Britain who in August 1944 made an agreement with Germany in Lisbon. This agreement provided that the evacuation of Greece by German troops would be free from British obstructions. In this way the British army would not suffer damages and would remain strong to fight EAM –ELAS as soon as the Germans left 5. In Crete the British agreed with the Germans that German prisoners of war should remain on the island. And this happened. The German prisoners remained in Crete for 7 months after the war had ended, until May 1945 with their weapons and were used to fight ELAS. During that period of British- German occupation of Crete, the Germans murdered 45 Cretans and bombed the village of Vatulakko.6.

When the German armed forces left Greece, the country had been literally destroyed.300.000 people had died because of famine in the winter of 1941-1942 when the occupying force had confiscated food supplies to be used by the German army. Another 300.000 died from disease, malnutrition, killings and executions. The German armed forces destroyed 1770 towns and villages with 131 holocausts. The town of Kalavrita was destroyed and 1436 men and boys from the ages between 12-90 were executed on December 13,1944.On June 10,1944 in the town of Distomo 117 women,111 men and 53 children were slaughtered. From 14-16 September 1943,in the town of Vianno 416 inhabitants were slaughtered,10 villages were burnt to the ground and 950 houses were destroyed. On August 16,1944 in the town of Kommeno the German army slaughtered 317 inhabitants that included 97 infants and 119 women. On June 3,1941 300 inhabitants of Kandanos were executed and the town razed to the ground. In August 1944 in Anogeia, the German armed forces slaughtered 24 elderly citizens and destroyed 940 houses in 22 days.

The German debt to Greece from WW2 can be broken down as follows:

- 1.Compensation to the victims of war crimes and crimes against humanity. The bipartisan parliamentary committee of the Greek parliament estimated in 2016 the compensation to be 107 billion euros. With a 3% interest rate and compound interests, the debt stands today at one trillion euros. In this estimate the 115 million German marks paid by Germany to certain categories of victims have been taken into consideration.

- 2.Reparation for the destruction of the infrastructure of Greece. The road and rail network, ports, civil aviation ,the isthmus of Corinth,74% of the commercial fleet and 95% of passenger boats were destroyed. The Paris Peace Conference awarded to Greece 6.7 billion dollars at 1938 prices, an amount that is estimated today to be 595 billion euros with interest. Germany has paid Greece only 20 million dollars.

- 3.Payment of the occupation loans, based on the contract signed between Greece and Germany in 1941.The total amount is estimated to be 100 and 506 billion euros.

4. Discussions have started between the Ministries of Culture of Greece and Germany for the return of 8.500 archaeological treasures and 480 paintings that were stolen when the German army was leaving Greece.⁷

Berlin refuses to recognize its debt saying that for Germany the issue was closed with the signature of the 2+4 Treaty in 1990 that led to the reunification of Germany. With a unilateral statement that the issue of reparations to any country has been closed as far as Germany is concerned, Berlin is trying to get away from her legal and moral obligations. The Scientific Committee of the Bundestag on July 10, 2019 published an opinion disagreeing with the position of the Government and stated that the German government should accept to go with Greece to the International Court of the Hague to resolve this issue. But Germany even refuses to discuss the payment of the loan which is a contractual obligation, like all loans and even under Hitler two or three installments were paid. Berlin says that they consider the loan as a reparation and hence will not discuss it because it also is considered closed.

The intransigent position on the issue of the German debt by Berlin and the unwillingness of Greek governments to raise the issue with Germany in a stronger manner until now, is the main reason that The International Committee of the German Debts to Greece was created last year and is registered in Ontario Canada. It is composed of Greeks of the diaspora and of Greece.

Its President is George Manios, Former President of the Canadian Hellenic Congress, Dr Eleni Savvaki Professor Emeritus at the University of Crete as Vice-President, Dr. Costas Pappas Nuclear Physicist as Secretary General and many others including me, who oversees public relations of the Committee. The mandate of the Committee is to facilitate through advocacy, civic, political action, research and education, the readdress of Germany's war time obligations to Greece. The Committee submitted a memorandum to Greek parliament on March 20 with proposals on how to revitalize its involvement in exerting pressure to the Greek and German governments on this issue. Committee also organized demonstrations in Athens and in Thessaloniki on April 6, date when Germany invaded Greece in 1941, at the German Embassy and Consulate demanding the payment by Berlin of what it owes to Greece.

The unjustified unwillingness of Germany to pay its debts from WWII to Greece should be of interest to Moscow for the following reason. During the peace negotiations that will start to end the conflict in the Ukraine, the issue of Russian war reparations will be raised. The Russian delegation should mention as a precedent the refusal of Germany to pay the more than 1 trillion euros that it owes to Greece from the WWII and make a point of stating that once Germany compensates Greece for the destruction that it caused, then Russia might examine in a more positive way the issue of war reparations to Ukraine.

As we are commemorating the 80th Anniversary of the Victory in the Great Patriotic War, one should keep in mind and carefully follow the ongoing rearmament of Germany, taking into consideration the history of Germany that has a tendency to repeat itself. After WWI the Versailles treaty of 1919 obliged Germany to disarm, reducing its army to 100.000 soldiers and was not allowed to have an air force. After 1933 Germany started openly to rearm with no objection from the countries that had defeated it. Thus Berlin proceeded to WWII. After that war finished, Germany was obliged by the Potsdam Treaty of 1945 to be divided in zones of

occupation, to demilitarize and to reduce drastically its industrial production. With the beginning of the cold war and the Korea conflict, these measures were gradually lifted and in 1955 West Germany joined NATO. The 2+4 Treaty of 1990 by which Germany was reunited, imposed restrictions. Article 3 prohibits the use or production of nuclear, biological or chemical weapons while it will remain a signatory to the Treaty of non-proliferation of nuclear weapons. The German armed forces are restricted to not more than 370.000 soldiers. Finally, article 5 prohibits the stationing of foreign armed forces or nuclear weapons in the area of what was East Germany. Berlin is now proposing in her budget, using as an excuse the conflict in the Ukraine, a massive program of rearming itself. 500 billion euros for infrastructure programs and another 500 billion for armaments. And no one is saying anything, as was the case before WWII. Germany possesses the funds for this project, so it could have paid its debt to Athens instead of preparing, since German history repeats itself, to perhaps create more damage again.⁸

In conclusion we congratulate the people of Russia as we commemorate the 80th Anniversary of the Great Patriotic war and underline that measures must be taken so that history does not repeat itself for a third time.

List of References

1. Wikipedia: Greek Resistance, https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Greek_resistance&oldid=1282422308
2. Militaire news, 25.03.2023 Article by Dimitri Stavropoulos, <https://militaire.gr/i-matomeni-epeteios-tis-25ismartioy-stin -katochi-4-nekroi-ston-agnosto-stratioti/>
3. Militaire news, 29.9.2022 Article by Dimitri Stavropoulos, <https://militaire.gr/oi-ellines-poy-polemisan-sto-pleyro-ton-germanon-sto-anatoliko-metopo/>
4. <https://ethniki-antistasi-dse.gr/politiki-epistratefsi-eam.html/>
5. Ioannis Vidalis and John Karkazis, The British Foreign Policy in Greece during the period 1948-1949, MPRA Paper no.94515, page 6, posted 19 June 2019, <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/94515/>
6. Eleni Savvaki, German crimes and debts of Germany to Greece, Papazisis publication, Athens 2024, p.112.
7. Files of the International Committee and Eleni Savvaki, German crimes and debts of Germany to Greece.
8. Article published in the daily newspaper ESTIA entitled "Attention to Germany, it is being rearmed for a third time !" on April 6, by Leonidas Chrysanthopoulos